

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Ольга Дущенко

*викладач факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності
Ізмаїльський державний гуманітарний університет*

Головними орієнтирами України є європейські освітні стандарти, якісна та ефективна освіта, формування конкурентоспроможних спеціалістів. Україна знаходиться в стані вдосконалення вищої освіти, особливо підготовки майбутніх вчителів. Адже, вчитель займає провідну роль у формуванні нового підростаючого покоління.

Питання проблем підготовки майбутніх вчителів розглядали такі науковці, як Т. М. Десятов, Ж. Ю. Чернякова, Н. М. Носовець, М. І. Жалдак, Н. В. Морзе тощо.

Проаналізуємо питання підготовки майбутніх вчителів в зарубіжних країнах. Виділимо спільні риси цього питання в Україні з іншими країнами.

Мета статті – аналіз процесу підготовки майбутнього вчителя, особливо майбутнього вчителя інформатики, в зарубіжних країнах.

У деяких країнах, зокрема в Німеччині, університети відповідають за теоретичну частину підготовки майбутнього вчителя, а місцеві органи народної освіти і школи – за практичну [5, с. 69].

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) розглядаються освітньою спільнотою Німеччини і як засіб навчання, і як навчальний предмет. Зокрема, у школах викладаються такі предмети як інформатика, інформатика та економіка, базові ІКТ знання та інші (зазвичай, як факультативні) [1, с. 7].

У Франції загальна й спеціальна підготовка вчителя середньої школи проходить в університеті, а професійно-педагогічна (теоретична й практична) – у спеціальних центрах.

У Великобританії нині вибудовується нова модель, за якою університети здійснюють цілісну теоретичну підготовку вчителів, а практична професійна підготовка повністю переноситься в школу [5, с. 69].

Зараз цільовим орієнтиром підготовки вчителів у Великобританії є її відповідність двом стандартам – академічному стандарту вищої освіти і професійному, що пов'язано з отриманням статусу кваліфікованого вчителя. Навчальний процес для студентів, які отримують ступінь бакалавра у галузі освіти триває 4 роки. Після закінчення ВНЗ випускнику призначається стажування («входження в посаду») за місцем працевлаштування на 1 рік, протягом якого за стажером спостерігають інспектори Міністерства освіти і дають висновок про доцільність його залучення до педагогічної діяльності (отримання статусу кваліфікованого вчителя, що обов'язковий для роботи у державних школах). Рамка стандарту для отримання «статусу кваліфікованого вчителя» містить перелік вимог до сформованості професійних знань, умінь і якостей молодого вчителя та критерії вимірності його відповідності стандарту.

Британські вчені тривалий час дискутували: яка модель підготовки вчителів краща – академічна чи практико-орієнтована, і зупинилися на останній [6].

У зв'язку з виходом нового стандарту підготовки вчителів в Польщі, починаючи з 2012-2013 навчального року, професійна підготовка має модульний характер, а її реалізація залежить від того, який освітньо-кваліфікаційний рівень здобуває студент. Такий підхід є абсолютно новим у методиці навчання вчителів і полягає в опрацюванні студентами трьох основних модулів:

Перший – містить заняття певного напрямку підготовки (спеціальності), наприклад: історія, математика, біологія або дошкільна освіта;

Другий – пов'язаний із педагогічною та психологічною підготовкою, що здійснюється з урахуванням різних етапів освіти (дитячий садок і початкова школа, середня школа, гімназія), а також з отриманням навичок роботи з дітьми, які потребують особливих потреб;

Третій – пов'язаний із дидактикою (загальною або предметною).

Крім трьох основних існують також два додаткових модулі, у межах яких студент може обирати свою підготовку до вивчення другого предмета – четвертий і п'ятий модуль – здійснюється підготовка у сфері спеціальної педагогіки [4, с. 177].

Характерною рисою системи навчання вчителів предмета «Інформатика» в Польщі є переважання годин, призначених на практичні заняття, над кількістю годин, що відводяться на лекції. Таке співвідношення характерне для загальнопедагогічної підготовки [3, с. 155].

Естонія, як одна з країн Європейського Союзу, займає лідируючі позиції в сфері розвитку та аналізу ІК-компетентності вчителів. Цим питанням займаються наступні установи: Національний консультативний орган стратегії і політики розвитку інформаційного суспільства, Департамент державних інформаційних систем Державної канцелярії Естонії, Центр інформатики Естонії, Міністерство освіти Естонії.

В Естонії для перевірки рівня ІК-компетентності вчителів використовують тестування. Результатом тестування є отримання відповідних сертифікатів («Міжнародні комп'ютерні права», «Європейські комп'ютерні права»).

Естонія прийняла «Стратегію безперервного навчання» (2014-2020 роки), метою якої є розвиток всієї сфери освіти. Для реалізації Стратегії і досягнення спільної мети поставлені п'ять стратегічних цілей, одна з яких – це цифрова революція в безперервному навчанні. Цифрова революція в безперервному навчанні передбачає, що в навчанні більш цілеспрямовано і продуктивно повинні застосовуватися сучасні цифрові технології; покращитися ІКТ-компетентність усього населення, а також бути забезпечений доступ до цифрової інфраструктури нового покоління [7].

Розглянемо думки вітчизняних науковців про особливості підготовки майбутніх вчителів.

Ми погоджуємось з думкою Ж. Ю. Чернякової, що українська університетська освіта має специфічні інноваційні тенденції університетської освіти, а саме: орієнтація на європейські та світові освітні стандарти, розвиток багаторівневої освітньої системи, потужне збагачення вищих навчальних закладів сучасними інформаційними технологіями, широке включення в систему Internet, розвиток інноваційних технологій навчання, створення університетських комплексів, поширення дослідницько-експериментальної роботи з апробації нових навчальних планів, створення авторських підручників, посібників, навчального забезпечення, розробка освітніх стандартів, нових структур управління тощо [8, с. 125].

Професор Т. М. Десятов вважає, що нова роль учителя у європейському суспільстві є результатом складної сукупності чинників, що зумовлюють суттєві зміни в житті регіону та людства в цілому. Її реалізація не здійснюється автоматично, а потребує низки політичних кроків у галузі педагогічної освіти та професійного розвитку учителів, які будуть стосуватися таких п'яти пріоритетних сфер змін:

- 1) досягнення більш високих навчальних результатів;
- 2) реструктуризація навчального процесу;
- 3) розвиток позакласної роботи у межах школи та поза нею, взаємодія з широким колом соціальних партнерів;
- 4) інтеграція ІКТ у всі сфери професійної діяльності;
- 5) зростаюча професіоналізація діяльності учителя та індивідуальна відповідальність за свій професійний розвиток.

Приєднання України до Болонського процесу зумовлює необхідність ретельного дослідження перспектив розвитку європейського співробітництва у сфері педагогічної освіти та пошуку корисних для нас форм участі в ньому [2, с. 130].

На думку Н. М. Носовець, підготовка вчителя для національної системи освіти на сучасному етапі розвитку суспільства – особливий аспект, оскільки саме вчитель відповідає за формування вільної особистості, яка повинна не тільки володіти певним запасом знань і професійною компетентністю, а й об'єднувати в собі інтелектуальний потенціал з моральною свідомістю та громадською відповідальністю. У зв'язку з цим у процесі гармонізації європейського освітнього простору підготовка висококваліфікованих педагогічних кадрів вимагає особливої уваги. Дуже важливий цей аспект і для України, особливо в контексті освітніх реформ і процесу євроінтеграції. Реформуючи українську педагогічну освіту, слід брати до уваги прогресивний досвід зарубіжних країн. Сучасна різноманітність підходів та стратегій підготовки вчителів зумовлена історичними, соціальними, культурними та економічними чинниками розвитку кожної країни [5, с. 68].

За європейськими нормами педагогічна освіта повинна давати майбутньому вчителю достатній рівень кваліфікації, що дозволяє за рахунок великої кількості програм післядипломної освіти забезпечити мобільність між різними секторами та професіями в середині освіти (від викладання в дитячих навчально-виховних закладах до викладання у ВНЗ). При цьому підготовка вчителів в європейських країнах відбувається в різних навчальних закладах (університетах, коледжах, спеціальних інститутах) з різним терміном підготовки. Наприклад, термін підготовки вчителя початкової школи складає від трьох до п'яти років, середня тривалість педагогічної освіти на здобуття середнього рівня становить 4,5 роки, а на вищого рівня – 4,8 років. Зауважимо, що специфіка типології вищих педагогічних навчальних закладів Західної Європи обумовлена особливостями соціокультурного рівня суспільного розвитку кожної країни. Тому кожній з національних структур педагогічної освіти притаманний ряд специфічних характеристик, що представляють національну самобутність [5, с. 69].

Проаналізувавши питання підготовки майбутніх вчителів в зарубіжних країнах, ми виокремили спільні риси із зарубіжними країнами:

1. В університетах відбувається формування теоретичної та практичної підготовки вчителів, професійна практична підготовка реалізується під час

проходження педагогічної практики в навчальних закладах (так само, як і у Великобританії).

2. Кількість годин, відведених на лабораторні (практичні) заняття переважають кількість годин лекційного матеріалу (так само, як і в Польщі).

3. Підготовка майбутнього вчителя інформатики реалізується в наслідок вивчення навчальних дисциплін, які представлені наступним чином: гуманітарні та соціально-економічні дисципліни, дисципліни природничо-наукової (фундаментальної) підготовки, дисципліни загально-професійної підготовки, дисципліни професійної і практичної підготовки, дисципліни самостійного вибору навчального закладу, дисципліни вільного вибору студентів, та проходження практики: комп'ютерної, табірної, педагогічної. Це схоже з модульною системою навчання в Польщі.

4. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології активно застосовуються як в рамках навчальних дисциплін, пов'язаних з інформатикою, так і при викладанні інших навчальних дисциплін (так само, як в Німеччині, Франції, Великобританії).

Отже, Україна в сфері підготовки майбутніх вчителів має схожі риси, тенденції з сучасними європейськими країнами. Але досвід зарубіжних країн в цьому питанні є незамінним, тому що саме на вдалих прикладах інших країн можна зробити систему навчання ще більш ефективною та якісною.

Література:

1. Білоус О. В. Місце інформаційно-комунікаційних технологій у системі шкільної освіти Німеччини / О. В. Білоус // Звітна наукова конференція Інституту інформаційних технологій та засобів навчання НАПН України : Матеріали наукової конференції. – Київ : ІТЗН НАПН України, 2014. – 224 с. – С. 7.

2. Десятов Т. Професійна підготовка майбутніх учителів у зарубіжних країнах в умовах міжкультурної взаємодії об'єктів освітнього простору / Т. Десятов // Порівняльна професійна педагогіка №1 (Т. 5), 2015 : наук. журнал / голов. ред. Н. М. Бідюк. – К. – Хмельницький : ХНУ, 2015. – 221 с.

3. Монько Р. М. Підготовка вчителів техніки та інформатики на факультетах інформаційно-технічного навчання в Польщі / Р. М. Монько // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка / голов. ред. Г. Терещук ; редкол.: І. Задорожна, В. Кравець, Л. Морська [та ін.]. – Тернопіль : ТНПУ, 2014. – № 1. – С. 154-158.

4. Нестеренко І. Б. Зміст педагогічної освіти в Польщі: актуальні проблеми модернізації / І. Б. Нестеренко // Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний та національний виміри змін : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (4–5 березня 2014 року, м. Суми). – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. – 316 с.

5. Носовець Н. М. Професійна підготовка майбутніх учителів у країнах Західної Європи / Н. М. Носовець // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка. – № 130. – 2015. – С. 68-72.

6. Семенець-Орлова І. Великобританія: нові вчителі для нового суспільства. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://education-ua.org/ru/porivnyalna-pedagogika/460>.

7. Стратегія неперервного навчання. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.hm.ee/ru/strategiya-nepreryvnogo-obucheniya>

8. Чернякова Ж. Ю. Сучасні тенденції інноваційного розвитку вищої освіти України / Ж. Ю. Чернякова // Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний та національний виміри змін : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (4–5 березня 2014 року, м. Суми). – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. – 316 с.

ЗАСТОСУВАННЯ MS EXCEL ПРИ ВИВЧЕННІ МАТЕМАТИЧНИХ ПРЕДМЕТІВ СТУДЕНТАМИ-ІНФОРМАТИКАМИ

Ольга Івлієва

канд. пед. наук, доцент

*кафедра математики, інформатики та інформаційної діяльності
Ізмаїльський державний гуманітарний університет*

Сучасне комп'ютеризоване суспільство вимагає від учителя вміння використовувати, поряд з традиційними методами та засобами, комп'ютерні технології навчання, організувати навчальний діалог у системі взаємодії учня та комп'ютера, спрямовувати вивчення курсу «Інформатика» на взаємозв'язок з предметами профільного спрямування. Це, в свою чергу, висуває вимоги прийняття студентом – майбутнім вчителем інформатики ролі комп'ютера не тільки і не стільки як об'єкта вивчення, але і як потужного інструменту розв'язання багатьох задач.

Загально визнаним є вплив математичної науки на формування таких характеристик особистості майбутнього вчителя, як алгоритмічна культура, правильність, критичність та певний стиль мислення.

Психолого-педагогічні й методичні основи проблеми використання комп'ютера як засобу навчання та перспективи використання інформаційних технологій для інтенсифікації навчального процесу, в тому числі, при вивченні математичних дисциплін, розкрито в працях учених (В. П. Безпалько, В. Г. Болтянський, Б. С. Гершунський, М. І. Жалдак, В. М. Монахов, Ю. С. Рамський, В. Г. Разумовський, Н. Ф. Талізін, І. Я. Яглом та ін.). Інтенсифікація процесу вивчення математичних дисциплін цікавила таких науковців як К. В. Власенко, М. І. Жалдак, С. А. Раков, О. І. Скафа, Ю. В. Триус та інших. В роботах доведено можливості організації інтенсивної навчальної діяльності та сформульовано основні положення управління на основі застосування інформаційно-комунікаційних технологій. Більшість вищевказаних дослідників одноставно наголошують на важливості застосування пакетів прикладних програм у ході вивчення математичних дисциплін. Ці аспекти є актуальними для якісної професійної підготовки майбутніх вчителів інформатики.

Крім того, нас цікавить думка М. І. Жалдака [1], який зазначає, що використання комп'ютера під час навчання математичних дисциплін надає можливість значно збільшити обсяг матеріалу, що засвоюється студентом завдяки тому, що він подається в більш загальному, систематизованому вигляді, при чому не в статичному, а в динамічному. Він наголошує, що особливого значення при цьому набуває розвиток